

8. febrúar 2022
Hallveigarstöðum, Reykjavík

Efni: Umsögn Kvenréttindafélags Íslands um tillögu til þingsályktunar um hraðari málsmeðferð og bættu réttarstöðu þolenda heimilisofbeldis við hjúskaparslit. Þingskjal 175, 173. mál, 152. löggjafarþing.

Kvenréttindafélag Íslands fagnar þessari tillögu til þingsályktunar sem felur innanríkisráðherra og félags- og vinnumarkaðsráðherra að taka til endurskoðunar ýmis lög og reglugerðir, þar á meðal hjúskaparlög nr. 31/1993, með það að markmiði að stuðla að hraðari málsmeðferð við hjónaskilnaði, ekki síst til að bæta stöðu þolenda heimilisofbeldis. Einnig felur tillagan í sér að ákvæði reglugerðar um skilyrði gjafsóknar verði rýmkaðar þegar í stað svo að meðferð skilnaðarmála, fjárskipta eða forsjármála verði þolendum heimilisofbeldis ekki jafn íþyngjandi og hún er nú og að gerð verði greining á því hver er mannafla- og fjármagnspörf sýslumannsembættu til að tryggja í senn vandaða og skilvirka málsmeðferð skilnaðarmála og því sem þeim tengist.

Ofbeldi gegn konum er gríðarlega stórt vandamál í íslensku samfélagi. 40% kvenna á Íslandi hafa orðið fyrir ofbeldi einhvern tímann á ævinni sinni samkvæmt tölum úr rannsókn Háskóla Íslands Áfallasaga kvenna (<https://afallasaga.is>), og í rannsókn sem unnin var af Rannsóknastofnun í barna- og fjölskylduvernd fyrir félags- og tryggingarmálaráðuneytið árið 2010, sögðust rúmlega 22% kvenna á Íslandi hafa verið beittar ofbeldi í nánú sambandi einhvern tíma frá 16 ára aldri (Elísabet Karlsdóttir og Ásdís A. Arnalds, *Rannsókn á ofbeldi gegn konum: Reynsla kvenna á aldrinum 18–80 ára á Íslandi*).

Kvenréttindafélag Íslands styður allar réttarbætur sem aðstoða konur að flýja ofbeldi. Félagið hvetur Alþingi til að styðja þessa tillögu til þingsályktunar.

Brynhildur Heiðar- og Ómarsdóttir
framkvæmdastýra Kvenréttindafélags Íslands

Nefndasvið Alþingis
Alþingishúsinu
101 Reykjavík

Reykjavík, 31. janúar 2021

Efni: Umsögn vegna þingsályktunartillögu, þingskjal 175, 173.mál löggjafarþings 2021-2022.

Vísað er til beiðni nefndasviðs Alþingis um umsögn Laganefndar LMFÍ við framangreinda þingsályktunartillögu, dags. 25. janúar sl.

Fram kemur í þingsályktunartillögunni að hún sé lögð fram samhliða frumvarpi til laga um breytingar á hjúskaparlögum til fyllingar frumvarpinu. Er þar um að ræða þingskjal 174, 172.mál. Í athugasemdum í því frumvarpi segir að það feli í sér sameiningu tveggja fyrri frumvarpa. Annars vegar frumvarps sem lagt var fram á 150. þingi (321. mál) og hins vegar frumvarps sem lagt var fram á 151. þingi (190. mál). Hlutu þau frumvörp ekki afgreiðslu en eru nú lögð fram að nýju með lítils háttar breytingum.

Fram kemur í þingsályktunartillögu þeirri sem óskað er umsagnar um að Alþingi álykti að fela innanríkisráðherra og félagsmála- og vinnumarkaðsráðherra að taka til endurskoðunar hjúskaparlög nr. 31/1993, ásamt ýmsum reglugerðum. Þá kemur fram að markmið slíkrar endurskoðunar og breytinga væri að stuðla að hraðari málsmeðferð við hjónaskilnaði, ekki síst til að bæta stöðu þolenda heimilisofbeldis.

Laganefnd tekur undir að fullt tilefni sé til heildarendurskoðunar á hjúskaparlögum og reglugerðum tengdum málsmeðferðum á grunni laganna hjá sýslumannsembættum og dómstólum. Margt hefur verið gagnrýnt í þeim efnum á undanförunum árum og sammæli um meðal lögmanna sem starfa í hjúskaparrétti að fjöldamörg ákvæði hjúskaparlaga séu barn síns tíma og þurfi breytinga við.

Varðandi það frumvarp til breytinga á hjúskaparlögum sem þingsályktunartillagan vísar til þá getur Laganefnd tekið að mestu undir þær breytingar sem þar eru lagðar til, en bendir á að frekari breytinga sé þurf. Það þurfi t.a.m. að horfa meira til samspils hjúskaparlaga og barnalaga við málsmeðferð og einfalda þá þætti sem eru sameiginlegir. Þá er Laganefnd einnig þeirrar skoðunar að þörf sé á að endurskoða og jafnvel afnema muninn á skilnað að borði og sæng og lögskilnaði og/eða auðvelda beinan lögskilnað og gera beinan lögskilnað að meginreglu í ferli hjónaskilnaðar. Að lokum má benda á að þörf er á nýjum lagaákvæðum í hjúskaparlög sem auðvelda aðgengi aðila hjónaskilnaðarmála að dómstólum.

Undirrituð er reiðubúin að koma á fund nefndarinnar ef þess er óskað eða með öðrum hætti veita frekari upplýsingar eða umsögn um þingsályktun þessa eða frumvarpið sem hún vísar til.

Virðingarfyllst
f.h Laganefndar LMFÍ
Þyri Steingrímsdóttir hrl.

Kvennaathvarfinu, 8. febrúar 2022

Umsögn Samtaka um kvennaathvarf
um tillögu til þingsályktunar um hraðari málsmeðferð
og bættu réttarstöðu þolenda heimilisofbeldis við hjúskaparslit.
Þingskjal 175, 173.mál, 152.löggjafarþing

Í stuttu máli fagna Samtök um kvennaathvarf öllum aðgerðum sem lúta að því að auðvelda fólki sem býr við heimilisofbeldi að koma sér og börnum sínum út úr þeim aðstæðum og styðja því þær tillögur sem hér koma fram. Sambandsslit eru hættulegasta tímabilið í ofbeldissamböndum og allt sem lengir þann tíma er til þess fallið að setja þolendur, fullorðna og börn, í aðstæður þar sem lífi þeirra og heilsu er ógnað.

Tillögur sem lúta að sáttaumleitunum

Reynslan úr Kvennaathvarfinu sýnir að sáttaumleitunir um áframhald hjónabands þyngja til muna róður þolenda heimilisofbeldis sem vilja slíta hjónabandi. Ekki bara lengja þær málsmeðferðartíma heldur upplifa konur sem sækja sáttaðmeðferð með eiginmönnum sem beitt hafa þær ofbeldi meðferðina oft sem áframhaldandi ofbeldi.

Séu sáttaumleitunir framkvæmdar er mikilægt að hafa í huga þá gríðarmiklu ábyrgð er á herðum þeirra sem með þær fara og er afar mikilvægt að þær séu í höndum aðila sem hafa sérþekkingu á ofbeldi í nánnum samböndum og afleiðingum þess fyrir börn og fullorðna.

Við teljum sáttaumleitunir skv. barnalögum ekki til þess fallnar að tryggja öryggi og velferð barna ofbeldismanna eftir skilnað og köllum eftir verkferlum þar sem lengra er gengið í að tryggja hagsmuni barna í þessum aðstæðum.

Tillaga sem lýtur að lögskilnaði án fjárskipta eða samkomulagi um forsjá barna

Fjölmörg dæmi frá undanförunum árum eru um að konur hafi dvalið með börnum sínum í Kvennaathvarfinu í hátt í ár sem er afar langur tími í neyðarathvarfi. Undantekningalítið kemur þessi langa dvöl til af því að skilnaðarferli dregst á langinn, einkum vegna þess að ekki liggur fyrir samkomulag um forsjá og/eða eignaskipti. Reynist þessi tími konum og börnum mjög erfiður, ofbeldið heldur áfram, konan hefur ekki aðgang að heimili sínu eða eignum en

nýtur heldur ekki réttinda sem einstætt foreldri eða ógiftur einstaklingur. Í sumum tilfellum verður þessi langi tími til þess að konan gefst upp og fer aftur heim til ofbeldismannsins. Fögnum við öllum aðgerðum sem geta leitt til þess að stytta þennan tíma.

Tillaga sem lýtur að skilyrði gjafsóknar

Mikilvægt er að hafa í huga að margir þolendur heimilisofbeldis búa við fjárhagslegt ofbeldi sem meðal annars gerir það að verkum að viðkomandi hefur ekki aðgang að fjármunum heimilisins og jafnvel ekki sínum eigin tekjum. Gjafsókn getur því skipt afar miklu máli þegar kemur að því að slíta ofbeldissambandi.

Samtök um kvennaathvarf fagna hugmyndum um heildarendurskoðun hjúskaparlaga og hvetja til þess að ofangreindar tillögur verði samþykktar. Fleira mætti gera til að bæta stöðu þolenda heimilisofbeldis svo sem að tryggja fólki sem ekki talar íslensku túlkapjónstu í skilnaðarferli og tryggja það að ofbeldi geti verið skráð sem skilnaðarsök með framlögðum gögnum, svo sem lögregluskýrslum, en ekki einungis með samþykki ofbeldismannsins.

Með bestu kveðjum úr Kvennaathvarfinu
Sigprúður Guðmundsdóttir
framkvæmdastýra